

Kunnskapsdepartementet
Pb 8119 Dep
0032 OSLO

Deres referanse:
201005688/JHA

Vår referanse:
10/303-2

Vår dato:
15.02.2011

Høring: Kulturskoleløftet - kulturskole for alle

Rapporten som nå sendes på høring, "Kulturskoleløftet - kulturskole for alle", er ordrik og omfattende, og dekker mange områder som ikke griper direkte inn i Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) sitt arbeidsområde. Vår uttalelse vil derfor gjelde de punktene i rapporten som får konsekvenser for lærerutdanning og lærerkompetanse, og vi takker for muligheten til å kommentere disse:

Situasjonen for de praktisk- estetiske fagene og forventninger til lærerutdanningene

Kulturskoleutvalget uttrykker bekymring for situasjonen for kunstfagene og for at estetiske arbeidsmåter skal svekkes både i grunnopplæringen og i lærerutdanningen. NRLU vil her gi en generell støtte til Kulturskoleutvalget, og viser til at vi i flere omganger har uttrykt bekymring for de praktisk- estetiske fagenes stilling i lærerutdanningene, med påfølgende konsekvenser for barnehage og skole. En nylig gjennomført kartlegging av fagtilbudet i de nye grunnskolelærerutdanningene (Glu)^[1] viser for eksempel at omfanget på gjennomførte kurs i praktiske og estetiske fag for skoleåret 2010/2011 er svært begrenset, både i Glu 1-7 og 5-10. Mange av lærerutdanningsinstitusjonene tilbyr ikke praktiske og estetiske fag i det hele tatt dette studieåret og forskjellene mellom lærerutdanningsregionene er markante. En grunn til dette er at tilbud om praktiske og estetiske fag blir lagt lengre ut i det flerårige studieløpet og da fortrinnsvis til det fjerde året. Gjennomføring av tilbudene vil da være avhengig av forhold knyttet til høgskolenes økonomi og studentens fagvalg, noe som framgår av institusjonenes kommentarer. Det er derfor sannsynlig at vi her ser for oss starten av en ytterligere forverring av situasjonen for disse fagene i grunnskolelærerutdanningene.

De ulike lærerutdanningene har noen felles utfordringer i å oppfylle myndighetens intensjon om et styrket samarbeid og bedre ressursutnyttelse mellom grunnskole, kulturskole, SFO og Den kulturelle skolesekken (DKS). Utdanningene må forberede lærerstudentene på å kunne arbeide i team – både innenfor det enkelte skoleslag og på tvers av skoleslag, og med andre relevante samarbeidspartnere, som SFO og DKS. For å oppnå dette må utdanningene vektlegge relevant kunnskap om både grunnskole og kulturskole, og utvikle faglig og didaktisk beredskap hos de kommende lærerne mht. å innlemme DKS- arbeidet i skolens daglige virksomhet.

Dette er bare noen av et nærmest utall av forventninger som legges på lærerutdanningene. Vi synes det er viktig å innfri disse forventningene. Samtidig vil vi presisere at disse fagene ofte er relativt ressurskrevende, og står også av den grunn i fare for å bli nedprioritert internt i utdanningen. Det forutsetter ressurser og kompetanse å ivareta de praktisk- estetiske fagene på en god måte.

Undervisningskompetanse

Dersom intensjonen i Kulturskoleløftet skal innfris, om at alle barn som ønsker det skal få et kulturskoletilbud av god kvalitet, så er det behov for å utdanne mange flere lærere innenfor praktisk-estetiske fag / kunstfag. Kulturskoleutvalget hevder at de viktigste felles virkemidlene for å nå målsettingen om kulturskoletilbud til alle som ønsker det, er gode nok faglige ressurser i tillegg til tilstrekkelige økonomiske rammer.

Kulturskoleutvalget anbefaler at det innføres kompetansekriterier for å undervise i kunstfag, tilsvarende andre fag, og at dette nedfelles i den varslede kompetanseforskriften. NRLU støtter Kulturskoleutvalget i at det kreves like mye kompetanse å undervise i praktisk- estetiske fag som i andre fag. Dette behandles også i NRLUs høring til endringer i kompetanseforskriften, og vi viser til vår uttalelse til denne (jf KDs jnr 201005135./SRM), der vi går inn for like krav til kompetanse for å undervise i alle fag, når disse først er erkjent som viktige nok til å være skolefag.

Vi viser også til at NRLU tidligere – i tråd med kulturskoleutvalgets anbefaling – har foreslått å inkludere kulturskolelærerne i videreutdanningssatsingen, for bedre å gjøre dem i stand til å ivareta undervisningsoppgaver i større grupper og klasser, og møte utfordringene knyttet til utvikling av kulturskolen som ressurscenter.

Samarbeid mellom grunnopplæringen og andre barne- og ungdomsarenaer

Kulturskoleutvalget har flere forslag rundt styrket samarbeid mellom grunnopplæring, SFO, kulturskole m.m. Disse er hovedsakelig av organisatorisk art, og inneholder lite om faglig samarbeid. NRLU uttaler seg her på vegne av lærerutdanningene, og mener at vårt primære ansvar er å dekke behovet for lærerkompetanse i skoler og barnehager, samt andre instanser som ansetter lærerutdannede, herunder kulturskolene og SFO. For å sikre dette, kan det være ønskelig og nødvendig å åpne for større bruk av kombinerte stillinger, for eksempel mellom grunnskole og kulturskole.

Vi mener at bruk av slike kombinerte stillinger vil bidra til å styrke lærerkompetansen i de praktisk-estetiske fagene. Dette er særlig viktig med tanke på at det er i disse fagene vi finner færrest ansatte med ønsket undervisningskompetanse i grunnskolen i dag.

Utfordringen med kombinerte stillinger i skolens lærerstab, vil kunne være å ivareta samarbeid på tvers i lærerteam på skolen, og få til god ressursutnyttelse av ansatte med mindre stillingsbrøker. Fordelen med å ansette lærere i kombinerte stillinger, for eksempel som både jobber i grunnskolen og kulturskolen, vil kunne være et styrket samarbeid mellom skoleslagene, både mht. lærersamarbeid og undervisning. Slike kombinerte stillinger kan være en løsning for lærere som har stor og ensidig fagfordypning, ved at de kan tilsettes i fulle stillinger istedenfor i flere små deltidsstillinger. For lærere som har fagkombinasjoner av praktisk- estetiske fag og andre skolefag i sin utdanning, vil slike kombinerte stillinger ikke være like aktuelle.

Kulturskoleutvalget sier at forskjellige organisatoriske og administrative løsninger må tilpasses lokale forhold, tjene kulturskolens verdier, interesser og kvaliteter og må oppleves som hensiktsmessige for dem som arbeider i kulturskolen. Sammen med de konkrete forslagene til tiltak, peker dette i stor grad på kulturskolens interne utvikling og ikke på de fellesflatene som er og kan skapes i samarbeidet mellom grunnskole, DKS, SFO og kulturskole.

NRLU vil påpeke at utvikling av kulturskolen som ressurscenter og modeller for styrket samarbeid mellom kulturskole, grunnskole, DKS og SFO forutsetter aktiv deltakelse fra lærere og ansatte i alle disse virksomhetene, og ikke minst fra skoleledelsen i begge skoleslag. Det er derfor svært viktig at det styrkede samarbeidet utvikles i fellesskap mellom alle disse aktørene og på de ulike fagenes og skoleslagenes premisser.

Et vellykket samarbeid fordrer imidlertid klar rolle- og ansvarsfordeling mellom de ulike skoleslagene og aktørene. Vi synes ikke kulturskoleutvalget er tydelig nok på å understreke grunnskolens og kulturskolens ulike roller i samarbeidet, og på de konsekvensene et kulturskoletilbud i SFO - og da i

mye sterkere tilknytning til grunnskolen - vil kunne få for de estetiske fagene i grunnskolen, særlig i skoler med liten lærerkompetanse i estetiske fag.

Vi mener at det bør tilrettelegges for at praksisopplæringen i lærerutdanningene er så fleksibel at deler av den også kan omfatte andre typer pedagogiske tilbud enn barnehage og skoler - som for eksempel kulturskoler. Det er viktig at rammeplanen gir rom for dette, for eksempel for PPU-kandidater innenfor kunstfagene. Både ut fra faglig nivå og kjennskap til skoleslag vil det være fornuftig å åpne for at studenter som har tyngde innenfor disse fagene kan ha deler av sin praksis i kulturskolen.

Vi vil understreke betydningen av at kulturskoletilbudet ikke må erstatte grunnskolens ansvar for og undervisning i de estetiske fagene musikk og kunst og håndverk, eller svekke fagstatusen og Kunnskapsløftets og grunnskolens arbeid med å nå de kompetansemål som gjelder i disse fagene. Kulturskoleløftets intensjoner er svært positive, men må utvikles med grunnskolens faglige ansvar for og undervisning i estetiske fag, og lærerutdanningenes ansvar for lærerkompetanse i grunnskolefagene som bakteppe.

FoU

Kulturskoleutvalget peker på behovet for økt forskning og dokumentasjon rettet mot det kulturfaglige perspektivet generelt og Kulturskoleløftet spesielt. NRLU etterlyser også mer forskning innenfor disse områdene og støtter en økt forskningssatsing, uten at vi ønsker å ta stilling til de konkrete forslagene Kulturskoleutvalget fremmer. Vi ser at dette er et viktig og underforsket område, og viser i den sammenheng til Kunnskapsdepartementets strategiplan for kunst og kultur i opplæringen, "Skapende læring".

Avslutningsvis ønsker NRLU å påpeke at det viktigste er at vi får en lærerstand som totalt sett ivaretar behovet for faglig bredde og dybde, og at tilsettende myndighet har handlingsrom til å kombinere disse stillingene slik at tilgjengelig kompetanse disponeres mest mulig hensiktsmessig. I denne sammenheng vil det være nødvendig å dekke kompetansebehovet gjennom å tilsette lærere med ulik fagbakgrunn og lærerutdanning: grunnskolelærere med praktisk- estetiske fag i fagkretsen, faglærere, og lærere med utøvende kunstutdanning og PPU.

Vennlig hilsen

Knut Patrick Hanevik
Leder, NRLU

Kjærstin Åstveit
sekretær, NRLU